

خویندنه وهییهک بۆ ریککهوتنی ستراتیجی!!

هه قان سهید حه سهن

۲۰۰۷ - ۱۰ - ۱

زۆر جار دهگوتری زهرورهتی میژوویی بۆته هوی هاتنه کایه وهی هیزیکی سیاسی له کۆمه لدا، به بی ئه وهی تیبینی کۆمه لیک رهوت و هیزی سیاسی تر بکری، کهوا له رووی زاراوه ییه وه زادهی هه مان زهروره تنوو له هه مان زهره فیهت و برگهی میژوویدا خویندنه به کۆمه ل ناساندوه، به مه بهستی سه ندنی هیزوو توانا لئی و سازدانی پینگه ییه کی به هیز له نیویدا. گه لی جار هه ر بۆ کایه دهگوتری یه ک گه لی کورد هه ییه، بۆ په نجا ریکخراوو حیزبی سیاسی بۆی هاتوته کایه وه. یه ک تویری پیاوانی ئاینی هه ییه بۆ دهیان ریکخراوو کۆمه له ی هه مه جووری مه لایان و مامۆستایانی ئاینی هه بی، ئه م بۆچونه ده شی بۆ ویزه وان و خویندکار و فه رمانبه ر و بازرگان هتد، ده سته بات، ئه وهی لیره دا ساخراره ییه له ژینگه ی سیاسی کۆمه لاییه تی کورده واریدا، بونی ژماره یه کی زۆر له پارت و ریکخراوو کۆمه له ی هه مه جووره بۆ یه ک شت، شتیکی سروشتیه گه ر مافناسیک و بازرگانی یا که سیک خیله کی و شارستانی یا ئاخوندیک و خویندکاریکی زانکو، له گۆشه ی جیاوازه وه بۆ سه ره به خوئی و ئازادی و مافه کانی تاک و کۆمه ل و ئه رکه کانی هتد، بروانی، به لام ئه وهی گه شتمان پی ئاشناین له نیو کایه یی سیاسیدا، گوتاری ئه م رهوته جیاوازه ییه که گه شتیان دیژن ئیمه گه شه به کۆمه ل ده دهین سه ره به خوئی و ناشتی و خو شگوزه رانیمان گه رکه، به لام رهوتو ریازی ئیمه بۆ گه یشتن به و ئامانجان ه تایه ته مندی خوئی هه ییه هتد، زۆر جار گوئیستی ئه وه بوینه کاتی باسی ئازادی راده ربهرین و دیموکراسیه ت ده کری دیژن ئیمه خو له سوید و سویره ناژین، ئیره کوردستانه و خسوسیه تی تایه ت به خوئی هه ییه، له هه مانکاتدا هه موشتیک ئاسایی ده بیته وه و هه یج خسوسیه تیکی ناوه خو بوونی نامینی کاتی نۆره دیته سه ر، گه شه ی ئالوویری ئابوری و بازرگانی، له گه ل چین و کۆریا و ئه مریکا و ئه لمانیا و سوید... به گۆلزاری سیاسه ت و گه شه ی ولات ده ژمیردری، شاره کانیشمان ده بن به ده سته خوشکی شیکاگو و پاریس زۆر ئاساییه، لیره دا ویستی وشکو برینگی باوه رنه بوون به سازدانی ئالوگو ر پوونتر هه سته پیده کری، له م پرسه دا موبه لیغیکی عه لمانی و سه له فی و شیه یه کی دوازه ئیمامی هه مان گوتاریان ده بی، به لام به ئه نگیزه و میعیاری جیاواز ره فزی ئازادی و دیموکراسیه ت ده کن. به شیوه ییه کی سروشتی، چیه تی (کۆمه لاییه تی، ئابوری، فه ره ه نگی) جیاواز، به روونی ماکی له سه ر گۆشه نیگا و رمان و گوتاری سیاسی و هه لویستی کردارییدا ده رده که وئ. له باری گه شه ی ئاساییدا، هه ر ره گه زو و هیزیکی سیاسی بۆ لیکدانه وه و شیکردنه وهی هه ر رهوشیکی دیاریکراوی کۆمه ل، ده بیته خاوه نی ئامرازی شیکاری تایه ت به خوئی و ده شی له ژیر یه ک ناودا به لام به ئه نگیزه ییه کی جیاواز، له سه ر هه ر پرسو و باسیکا کاکولی و ده ردیخی و تایه ته مندی خوئی نیشانداده ت. ده کری بلین فره ره گه زی ناو یه ک بوون، فره بۆچون و کارنامه ی جیاوازی لیده که ویتته وه، ئه وهی به ده ره له کایه ی سروشتی، قه دهغه کردنی جیاوازییه کانه به بریاریکی مه کته بیی دا براوو له جه ماوه ر و له مه ردا نانه وه له به رده م ده خاله تی جدی کۆمه لانی خه لک بۆ هه ر گۆرانیک، داشکاندنه وه و ته نکپه له چینی ئازادی و دیموکراسیه ت چ له ناو خودی یه ک حیزب یا له ئاسوی گه سته کۆمه ل به رقه راری، شیوازه ئاکاریکی ئیراده گه رانه یه و ببری بپر ناته با ییه له گه ل رۆحی ژبیاری سه رده موو ئاکامی به رده وام بوونی ئه م باره، ناره زاییه تی لیده که ویتته وه و ته نها به هه لنانی ده سه لاتیکی سه ربازی سه رکوتگه ر، ده توانی بۆ ماوه ییه ک درێژه به فه رمی بوونی ئه م یه ک شیوازییه ی بدات، ئه گه رچی گومان له ویرا گه یشتنی باریکی له مشیوه ییه هه ییه، به لام هه ر چاودیری کاتی ورده بیته وه له رهوشی ئه و لاییه نه سیاسیانه ی که به یه ک پاژنه هاتونه ته نیو ده سه لاتی فه رمی و به هه مو په لو چرنو کو پاژنه کانی تریان له ده ره وهی ئه لقه ی ده سه لاتن، به شه فه رمیو رامه که بیان به ئاشرا له نیو په رله مان سوکایه تی به ئالو سرودو و سه ره وه ییه کانی ولات ده کن جاده بی چاوه روانی چیبی له وان ی له ده ره وهی ده سه لاتن، ئه م هیزانه زۆر زه حمه ته به یلن وابه ئاسانی هه وساری ده سه لات بۆ لاییه نیکی تر به جیبیلن گه ر ده رفه تیان بۆ هه لره خسی، ئه مانه هه ر ئه ورۆ له هه ولی زو و له گۆرنا و ده فن کردنی ده سه لاتی فه رمین. له هه یقی قۆسته وهی هه رده رفه تیکی گونجاوی ناوه خو و ده ره کین بۆ کۆکردنه وهی هیزی پیویست بۆ رامالینی نه یاره کانیان. له باری ئه مرۆدا رهوته مه زه به ییه کان چه نسییان بۆ ده سه لات زۆر زیاتره له حیزبه

نېره موکوو نه رجسيه کانی که ناوی مؤدیرن و پیشکه وتوخوازییان به خؤدا هه لېرپوه، که به دودلی و به ئاو نا هیشتا خویان په کلانه کردۆته وه که خوازییاری چین، نه سه رکوتی ته واوی کۆمه لانی خه لک ده که ن و کۆتایی به ئه فسانه ی دیموکراسییه تیک دینن که تا کو ئه مړۆ بانگه شه ییان بۆ کردووه. نه به روونی و راشکاوانه هه ول بۆ گونجاندن و رڅخستنی ئازادییه کان و مافه کانی مړۆف دهدن له گه ل ده سلات، ئه وهی هیزه مه زه به ییه توند پروه کان جیا ده کاته وه له وان، ئه وه ییه که زۆر به باشی که لک له دیموکراتییه ت و هه موو کۆمه کیکی مادی و مه عنه وی و هه رده گرن که زۆر به ی جار ده سلات یا به ساویلکه یی یا له ژیر گوشاریکی واقعی ئه م هیزانه ره زامه ندی له سه ر داوه، سه رباری ئه مانه ش تا دوا چۆر ه ی خۆی که لک له هه له ی سیاسی و گه نده لاییه کان و هه رده گرن بۆ و هه ده سه ئه ئانی شه رعیه تی ئایدیۆلۆجی و بۆ خۆنزی ککر دنه وه له سه رچاوه ی هیز، که خۆی له کۆمه لگه ی کورده واری دا ددۆز یته وه. ئه وهی مه به سه ته له مه ی پېشو خسته ره ووی شیکاریکی تازه نییه بۆ ره وشی کۆمه لگه. دلنیام له ئاشنا بوونی زۆر به ی خوینه ران به ره وت و ناوه رۆکی ئه م باسه چ به شیوه ییه کی سه روشتی له گوزه رانی رۆژانه دا، یاخود له خویندنه وهی ئه ده بیاتی سیاسی و فه لسه فی دا، له ئه لف و بیی باسی ره هه نده کانی (سیستیمی دیموکراتی و سیستیمی دیکتاتۆری) دا، به سه ریدا ره ت بووینه و به م باسه ئاشنان. لیره دا گه ره که مه کیک باسه که درێژ که مه وه، به پرسو جۆی ئه وهی که، ئایا ده کری هاوپه یمانییه تیو ریکه وتنی ستراتیجی له نیوان ره وته سیاسییه جیاوازه کانی کۆمه لگه دا هه بی، به بی له ده ستدانی پانتایی پیویست، بۆ پېشبرکی سیاسی شه ریفانه، بۆ خسته ره ووی جیاوازییه کان. به واتاییه کی تر بوار بۆ پیاده کردنی خویندنه وه و کاری جیاواز له واری کرداریدا فه راهه م کری؟ بۆ زیاتر رونه کردنه وهی وه لامي ئه م پرسیاره، ده شی باسه که بۆ دوو ته وه ری پرسیار شیته ل بکه یین:

ئایا هاوپه یمانییه تی به واتای ماره بری مه زه به ی دیته وه، بۆ جۆنکردن و له کاژدانی دوو بوونی سه ره به خۆ له بۆته ییه کدا و رامکردنیان بۆ به رگه گرتنی ساردی و گه رمی و خۆشیو ناخۆشییه کان و رازیبوون به قه ده ریکی نه گۆر، به پشت به ستن و ته کیدان به قودره تی هیژیکی بانتر له بوونی تاک و کۆمه ل؟ یاخود هاوپه یمانییه تی به واتای ریکه وتنی زیاتر له لایه نیکه، له سه ر چه ند به رژه وه ندیکی هاوبه ش مییلی کۆمه لاییه تی ئابوری سیاسی، که کۆکه له گه ل ئامانجه ستراتیجیه کانیا ن و پنتی هاوبه شو چاره نو سه سازی گشت لایه نه کانه، که به ره گه زی بناغه یی داده ندی و په یوه سه ته به بوون و مانه وهی پیگه ی هه ر تاکیکی جه سه ره کان؟ گومان له وه دانیه که کۆکی و ته بایی ره وته سیاسییه کانی نیو کۆمه لگه له سه ر پرسه چاره نو سه سازه کان، به های بیته و په ری خۆی هه ییه بۆ مانه وه و پاراستنی (بوونی بالا)، که خۆی له ده سه لاتی کۆمه لانی خه لکوو سه ره وری ولاتدا ددۆز یته وه، به لام له حالیکدا که قوتبه کانی ده سه لات له سه ر پیناسه و واتای بوونی بالا کۆک نه بن و له چوارچیوه ی گوتاری گشت گه رای بی په راویزو بی ئاماردا بخولینه وه، له که شیکی ئاوا شلۆق و ناته واودا، هه میشه هاوپه یمانییه تی یاخود په یمانی شه ره فی نیوان لایه نه کان به و که مزانیارییه ی له سه ری هه یه، به ده ستوروو شیوازی جوتبوونیکی مه زه به ی خۆی ده خاته روو. ره وشیکی له مجۆره ئه و باوه ره له لای تاکه کانی کۆمه ل به هیز ده کا، که جیاوازی له نیوان ره وته سیاسییه کانی کۆمه ل، شتیکی رواله تییه و راست و چه پ و ناوه راست به ئاقاری نادیارو ویل هیماده کری. کاتی پېشبرکی سیاسی نیوان هیزه سه ره کییه کان، به قه راریکی سیاسی هه لده پیچری بۆ کاتیکی تر! باوه ریک ره واجی ده بی، که وا تاک پیویست ناکات به شیوه ییه کی جدی و باوه ردارانه ده خاله تی له هیچ هیژیکی سیاسی بکات، به لکو به شیوه ییه کی نه فعی و قازانجی خیرا و کاتی، له رۆخی ئه م ره وتانه گوزه ر بکات و به پیی توانا، خۆی له گه ری سه اسه ته نادیاره کان بپاریزی، تا نه گلێته نیو بازنه ی کیشه شیلگیره کانی رامیاری. بلاو بوونه وهی بی متمانیه یی به سه اسه تیک که رابه رانی، نه ک هه رته نها کاتیان نییه بۆته وهی رۆشنایی بخه نه سه ر بابه ته چاره نو سه سازه کان و وه لamo پیناسیک بۆ ئه م ده ورییه له هه لسورانیان ده ستنیشان بکه ن و بیخه نه به رده م رایگشتی، که کاریکی ئاوا، له قازانج و سود به ولاره هیچ زیانیکی نییه، به لکو بلاو بوونه وهی شیوه ره فتاریک له ناو به رپرسان که زیده تر جی نیگه رانییه ئه ویش خۆدزیه وه ییان له خه لک و گوئ نه گرتن له ره خنه کانیا ن، هه ندیکیشیا ن نابه رپرسانه گوتار بیژی ده که ن، وه ک بلئی دژ به خودی خویان بوه سه تنه وه، زۆر جار وه ک ئۆپۆزسیۆن دینه په یفین، به مه به سه تی شار دنه وه و بزر کردنی پیگه و ده سه لاتی خویان له به ر چاوی کۆمه لانی خه لک، وه ک بلئی له هه ر حیزب و ریکه راییک، ته نها سه کرتیر و سه رۆک به رپرس بی، ئه مه ش فیلوو که له کیکی گه نده لکارانه، بۆ خۆده رکیشان له ژیر باری هه ر ئوبالئیکی میژووی و مه رامییا ن دۆشدامانی تاکه کانی کۆمه له به بۆنه ی نادیارای سنوره کانی ده سه لات، لیره دا تا ئه ندازه ی زۆری دابه زینی به ها ئه خلاقیه کان و سه ره ورییه کانی ره چا و ده کری به به راورد له گه ل

نمونه باشه کانی دنیا (که سنوره کانی دهسه لاتی تیدا دیاریکراوه و ئازادییه کانی تیدا خه ملیندراوه) ئه مهش له شوینی خۆی، سه ره نجامیکی دلخۆشکه رانه ییه بۆ هر گروویکی دهسه لاتخوازی نا دیموکرات، که به ها به رزه کانی بانگه شهی بۆ دهکا له مانۆریکی بئ ریشه و بئ پاییهی سیاسی و کۆمه لاییه تی به ولاره شتیکی تر نییه و له هه ولی دابرا نی سه راسه ری کۆمه لانی خه لکه له و پرسه چاره نو سه سازه ناوه کی و ده ره کییانه ی که په یوه ندی راسته وخۆو حه یاتی پیانه وه هه ییه، به زالبوونی ئه وه هه سه ته، تاک خۆی وهک قوربانیه ک ده بینتته وه گه ر به شیوه ییه کی مورالی و راشکاوانه هه لسورانی له ریزی په کی که له جه سه ره کانی نیو ئه م هاوپه یمانیه تیه سه روکۆکل نادیاره دا هه بی. بۆیه ئاشکرا کردن و دیاریکردنی ئاسۆی هر جۆره ریکه و تنیکی ستراتیجی بۆ رای گشتی، نهک هر ئاکاریکی سه ره ده میانه و دیموکراسیانه یه، به لکو له رووی ئه خلاقیه وه و متمانه و باوه ر پته و ترده کات له نیو خودی ریزی هیزه هاوپه یمانه کان و له سه ر ئاستی گشتیشدا چیتر هاو لاتی کورد هه ستناکات که هاوپه یمانیه تی و ریکه و تن بۆ خنکاندن ئازادیه و له سه ر حیسابی پرۆسه ی دیموکراتی کوردستانه، ده زانی پانتایی پیویست بۆ ململانی و گه شه ی لاییه نی که می داخوازه سیاسی و کۆمه لاییه تی و ئابوریه کانیان پشتگۆی نه خراوه. ئاشکرا کردنی ناوه رۆکی هر ریکه و تنی رۆلخۆشکه ره بۆ گه شه دان به جه ده لی سیاسی له کۆمه لدا، به هه موو باشی و خراپیه کانی، هه نگاویکه بۆ پیشه وه که له ئاستیکی مورالی به رزدا ده سه ته به ری پرکردنه وه ی بۆشایی فیکری و سیاسی ده کا و بواری بۆ نه زانی و ناحالییوون به رته سک بکاته وه، به م شیوه ییه ئاراسته ی کارو چالاکی ره و شنیران و ئازادبخوازی کورد زیاتر روو به ره و کۆمه ل ده چی و تاکی کورد چیتر توانای ئه ندیشه و کار به فیرۆ نادا له کوتانه وه ی سه رو کۆکلی ده سه لات. به کورتی ده شی بیژین نارۆشنی و بئ به رنامه یی له کار و هه لسورانی سیاسی و لیگه رانی هر شتی بۆ باری ته عالا، که ته مه نی درژکات و بۆمانی به یلی، زیانی حه یاتی بۆ ده سه لات هه ییه و وهک بارانی ره حمه ت و به هار بۆ سه و زبوونی هه سه تی ئانار شستیانه و توند ره وانه و سه له فیانه ی نا دیموکرات به هره ی باشی ده بی.

له سه ریکی تره وه رونی و ئاشکرای له پلان و کاردا سه رچاوه ییه ک زیاده کات بۆ زانیوو بواری بۆ ته بایی و خویندنه وه ی دروستو هیوری خۆبه خۆ سازده کات، ئه وه ی که تا ئه مپۆ زانراوه گه ر بۆ هیزه ره گه زپه رست و مه زه هه ییه کان ئاسانی که کیشه کان به شیوه ییه کی سه ربازی په کلا که نه وه به سو دی خو یان، یا به ئابلقه ییه ک بمان ته پینن، خۆ بابای کورد گه ر ئیراده بکات و وشیار و مکومبی له سه ر باوه ره کانی و ریگه نه دات له ناوه وه داگیرکری و بزانی چۆن ده سه تی له رۆشنا ییدا ده گێری بۆ وه ده سه ته یانی هیز له دونیای کراوه ی ئه مپۆدا و چۆن خۆی ریکه ده خات و چ تفاق و ده رامه تیک باشه و کۆمه ک به خۆراگری و مانه وه ی ده کاتوو له هه لی ئه مپۆدا به نه به زی ده یه یلیتته وه، دیاره هه یچ ده سه لاتیکیش له ژیر زه وی هه لئاندری، بۆیه ده بی ویست و ئیراده ی ئاشکرامان هه بی و روو به رووی راستیه کان ببینه وه.